

עצב שבת

בס"ד

ערב שבת קודש

עלון דו שבועי

פרשת: חקת - בלק

ט' בתמוז ה'תשע"ב (29.06.2012)

יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים

עלון מס' 19 (1,068) (שנה עשרים ושש)

מועדי השבת חקת
ער"ש מוצ"ש

י-ם	19.13	20.31
ת"א	19.29	20.34
ח'פ"ה	19.22	20.35
ב"ש	19.29	20.32
אילת	19.22	20.30

זמני היום והלימודים היומיים:

מטבת חקת - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	3.49 - 3.46
זמן הנחת תפילין	4.19 - 4.16
הנץ החמה (מישור)	5.41 - 5.38
הנץ החמה (הנראה)	5.45 - 5.42
ס"ק ק"ש מג"א	8.17 - 8.15
חצות היום	12.46 - 12.45
מנחה גדולה	13.22 - 13.21
שקיעת החמה	19.50 - 19.51
צאת הכוכבים ב'	20.40 - 20.41

דף יומי: נדה מ - מו

מועדי השבת בלק
ער"ש מוצ"ש

י-ם	19.13	20.30
ת"א	19.28	20.33
ח'פ"ה	19.21	20.34
ב"ש	19.29	20.31
אילת	19.22	20.29

זמני היום והלימודים היומיים:

מטבת בלק - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	3.55 - 3.50
זמן הנחת תפילין	4.25 - 4.20
הנץ החמה (מישור)	5.45 - 5.42
הנץ החמה (הנראה)	5.48 - 5.45
ס"ק ק"ש מג"א	8.20 - 8.18
חצות היום	12.47 - 12.46
מנחה גדולה	13.22 - 13.22
שקיעת החמה	19.48 - 19.50
צאת הכוכבים ב'	20.38 - 20.40

דף יומי: נדה מז - נג

לזמנים נוספים בכל הארץ שלח את המילה "זמן" ובקשתך למספר 1315.

לדוגמה: "זמן שקיעה מחר בטבריה"

את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il

וגם באתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת

ב"מדידע יהודי" www.moreshet.co.il

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן

כתובת: רח' בלוק 3, ת"א

טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054

דוא"ל: smuladv@netvision.net.il

דפוס: אקסטרה פרינט 50-54-1700

רגע - חושבים!

אחת מדרכי ההנהגה בעולם מתבססת על האימרה: "בדרך בה אדם רוצה לילך - בה מוליכים אותו". אימרה זו, הלקוחה מן הדרשה על הליכתו של בלעם אל בלק [במדב"ר כ, יב] מעלה תמיהה - מה החידוש? פשוט! בדרך שבה אדם רוצה ללכת - שם ימשיך ויצליח ללכת. אולי הסימית היתה צריכה להיות - "בדרך שאדם רוצה לילך - בדרך הזו יגיע ליעדו". מה משמעות המשפט כפי שהוא מנוסח?

בלק שולח מלאכים אל בלעם לקרוא לו. אך אלוקים אומר לבלעם: "לא תלך עמהם", ואכן בלעם מודיע לשרי בלק: "מאן ה' לתחי להלוך עמכם". הקב"ה מבקש למנוע את בלעם ללכת בדרך של שרי בלק. שרי בלק מוסרים לבלק את תשובת בלעם. בלק איננו מתייאש ומבקש להמשיך לילך בדרכו שלו ומוסר מסר לבלעם: "אל נא תמנע מהלך אלי...". בפעם השניה כבר אומר לו ה': "קום לך אתם", ואכן בלעם הולך עם שרי בלק, בדרכם שלהם.

שניים הולכים בדרך - בלעם והאתון, בלעם רכוב על האתון, אך אף על פי כן - הם אינם הולכים באותה הדרך. בלעם הולך בדרך שאינה ישרה [זו של שרי בלק] ואולי משום כך מבקשת האתון ליטות מן הדרך וללכת בשדה. בלעם משדל את אתונו להטותה חזרה אל הדרך שלו, אך זו מסרבת ולוחצת גם את רגלו שלו, רגל המבקשת לילך בדרך שלה, כאומרת: "אם אין אני הולכת בדרכי שלי, גם אתה לא תלך בדרכך שלי". בלעם הולך בדרך משלו. בעיניו, הדרך נראית טובה, אך האם מקשיב בלעם לקול האתון? האם מבין הוא כי בדרך שבה הולך - לא בטוח שיגיע ליעדו? לעתים, כשהאדם יוצא אל הדרך שבחר, הוא פתע חש כי רגלו לוחצת - האם זו תלאה מתלאות הדרך וצריך להתגבר ולהמשיך לילך? הוא ודאי שואל את עצמו - למה לא? מה רע כאן? מדוע לא לילך בדרך זו? או אולי הכאב, סימן הוא לכך כי אינני הולך בדרך הנכונה?

לעתים אדם מבחין כי מחסומים, תמרורי אזהרה ומלאכים וחרבותיהם שלופות בידיהם עומדים לפניו - אך הוא בוחר להתעלם מהם. האם אדם קשוב לקולות אחרים הנקרים בדרכו? האם הוא עוצר לפעמים בדרך לרגע, בוחן את עצמו, חושב ושואל אם הוא הולך בדרך הנכונה? כשאדם אינו בוחן את מעשיו - הוא ימשיך לילך בכל הדרך בה בחר, כי בדרך שבה אדם הולך - מוליכין אותו, אך ליעד - לא בטוח שיגיע. על סף ההגעה אל היעד - ביטו אליו ויבחין כי טעה בו. או אז, יסתובב לאחור ויצעד את כל הדרך חזרה.

נכון הוא, כי לעתים מכשולי הדרך אינם כי אם אבני נגף המבקשות לבחון אם כוונותיו של ההולך בה רציניות והאם דבק הוא ביעדו, אך לעתים מבקשות הם לומר לו כי לא רק שטעה בדרך אלא טעה גם ביעד. לעתים, ניתן להגיע אל היעד בדרכים שונות, אך כשהיעד איננו מתאים, ודאי שגם הדרך איננה נכונה. דומה שעל האדם, מדי פעם, לבחון את דרכו ולשאול האם הקריאות לעצור והמכשלות שבדרך מעידות כי הדרך איננה נכונה או שהיעד איננו מתאים!

הימים העומדים בפתח הם בסימן פתיחת 'החופש הגדול'. דומני שטוב יהיה אם נציב לעצמנו ולילדנו יעדים ומטרות לחופש, וממילא נמצא עצמנו הולכים בדרך אל היעד. טוב אם נגדיל לעשות ונבחן במהלך החופש פעם או פעמיים האם אנו בדרך הנכונה, האם אנו צועדים בדרך אל היעד אותו הצבנו לעצמנו. שבת שלום!

הרב **ליאור שיליאן** - רב הקיבוץ הדתי עין צורים

הגליון מוקדש לעילוי נשמות הורינו הקרים

חווה (אווה) פלאוט ז"ל, נפטרה ב-י"ד בתמוז תשס"ו

וקלונימוס (קרלוס) פלאוט ז"ל, נפטר ב-י"א בתמוז תש"ע.

אנשי חסד ואמת. יהי זכרם ברוך! מוקדש ע"י הילדים ומשפחותיהם

טראומת העקירה מחבלי מולדת כמעט חזרה על עצמה לאחר שמונה שנים דווקא בחודש שבו הובקעה העיר ירושלים. כשמאמר זה נכתב, בראש חודש תמוז, התקבלה הבשורה על הסכם שגיבשו נציגי הממשלה עם נציגי בית אל בראשות רב היישוב, הרב זלמן מלמד. גם אם היה נראה שכלו כל הקיצין ואין מה לעשות - צריך, במדינת חוק, לקיים את החלטת בג"צ, חשבו על פתרונות יצירתיים כדי להימנע מהרס בתי מגורים בארץ ישראל. טראומת הריסת גוש קטיף בתשעה באב לא תירפא עוד הרבה שנים, ועכשיו הרס וחורבן בבנימין? התעשתנו, סמוך לשבעה עשר בתמוז הוחלט על ניסור הבתים והעתקם, תוך הימנעות מהריסתם - העיר לא הובקעה.

לפני חורבן בית המקדש הראשון נבקעה חומת ירושלים... נראה שאת זה כולם זכרו לפני שבאו להבקיע את חומת בתי האולפנא במדרש איכה רבה (א, כט) אמרו על הפסוק "כל רודפיה השיגוה בין המצרים": שארית יעקב החלשה, שהיתה מפוזרת בין העמים תהיה כאריה בין בהמות היער. יעקב נחשב לפחות ערך רק ובגלל שהיה מפוזר בין הגויים - נטול כח מלכד. יעקב זה יקום כארי וככפיר (הפטרות בלק) - כל זה כשעם ישראל מלוכד בתוך ארצו.

הלוואי וכבר נזכה לכתוב במקרא "כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים".

<p>העלון מוקדש לזכר ולע"נ</p> <p>בצלאל בן יצחק מידלר ז"ל, נפטר ב-כ"ב בתמוז תש"ס. יהי זכרו ברוך!</p>	<p>העלון מוקדש לזכר ולע"נ</p> <p>נחום בידור וגלילה אוסי ז"ל. יהי זכרם ברוך!</p>	<p>העלון מוקדש לזכר ולע"נ</p> <p>יעקב בן ישראל סאלם ז"ל שטבע בימה של ת"א בט"ו בתמוז ת"ש. יהי זכרו ברוך!</p>
--	--	--

בס"ד

מפעל תפילין זיס 77

יצור בתי תפילין גסות מהודרות בכל הנוסחאות

בשנת הרב חשה שאול קליין שלי"ם א מוצ"צ בבר"ץ דמרו הגר"ש ואונר שלי"ם א.

בדיקה תפילין ותקונים

במקום עורכים בדיקת מחשב למזוזות, פרשיות וכו'.

לפניה, להתייעצות ולהזמנה: 09-8870673

זה הזמן ללמוד מהגדולים איך שוחים בתקשורת!

מסלולי לימוד והתמחות מעשית

- תקשורת: רדיו ועיתונאות
- פרסום: יחסי ציבור, פרסום ודוברות

מכון שופר ורדיו קול ברמה מציגים: מסלולי לימוד מקצועיים בתקשורת ופרסום, המשלבים התנסות מעשית באולפני רדיו "קול ברמה" וסיוורם במערכת עיתונים ואולפנים נוספים. הקורסים מועברים ע"י אנשי תקשורת בכירים ומנוסים. משך הקורס: 5-3 חודשים, בסיומו מקבלים הבוגרים תעודת גמר. הצטרפו למאות בוגרי "מכון שופר" שהשתלבו בתעשיית התקשורת.

מכון שופר ללימודי תקשורת - 03-9678555 | www.dapeshofar.co.il | sr@bezeqint.net

נאות דשא נופש, אירוח ותרבות ארגון שבתות עיון ושבת חתן

<p>ראש השנה תשע"ג</p> <p>בבית הארחה המחודש רמות שפירא מושב בית מאיר</p> <p>כט' אלול עב - ב' תשרי עג 16-18.9.12 - שני לילות.</p> <p>3 מנינים, שעורים והרצאות, בעלי תפילה ותקיעה מיוחדים פנסיון מלא כשרות מהודרת</p> <p>מחיר מיוחד לנרשמים עד ה-30.6.12</p>	<p>סוכות תשע"ג</p> <p>בבית הארחה המפואר בית וגן ירושלים</p> <p>י"ד-י"ז בתשרי עג 30.9-3.10.2012 - שלושה לילות.</p> <p>אפשרות לשני לילות ראשונים.</p> <p>פנסיון משולב.</p> <p>3 מנינים, שעורים והרצאות, כשרות מהודרת - סוכות מהודרות</p> <p>מחיר מיוחד לנרשמים עד ה-30.6.12</p>
---	---

שמעון: נייד 052-3611441, פקס 08-9268663

שבת פרשת חקת

ההפטרה: 'זיפתח הגלעד' (שופטים יא, א).

במנחה פרקי אבות: פרק ו'

שבת פרשת בלק

ההפטרה: 'והיה שארית יעקב' (מיכה ה, ו).

במנחה פרקי אבות: פרק א'

יום ראשון: צום – שבעה עשר בתמוז

תענית ציבור – תחילת הצום מעלות השחר ירושלים: 3:50, ת"א: 3:51, חיפה: 3:55, באר שבע 3:46, אילת: 4:01. סיום הצום: ירושלים: 20:14, ת"א: 20:11, חיפה: 20:15, באר שבע 20:12, אילת: 20:04.

שבעה עשר בתמוז – תחילת ימי בין המצרים

במדרש איכה רבה (א, כט) אמרו על הפסוק "כל רודפיה השיגוה בין המצרים" – אלו ימי צרה ומצוקה, משבעה עשר בתמוז עד תשעה באב. בימים אלו נוהגים אבלות, אך תוקפה אינה אחידה. היא מחמירה משבעה עשר בתמוז עד תשעה באב. שבעה עשר בתמוז אחד מארבע תעניות. שבעה עשר בתמוז מציין את היום שבו הובקעה חומת ירושלים לפני חורבן בית המקדש השני. לפני חורבן בית המקדש הראשון נבקעה חומת ירושלים בתשעה לחודש תמוז (ירמיהו נב, ו-ז, אם כי בתלמוד ירושלמי מופיע שבבית ראשון נפרצו החומות ב"ז בתמוז)

צום שבעה עשר בתמוז נמשך מעלות השחר ועד צאת הכוכבים.

בלילו של יום זה מתחילים ימי בין המצרים הנמשכים עד תשעה באב ונוהגים בהם מנהגי אבלות ההולכים ומחמירים ככל שמתקרבים לתשעה באב (שלושת השבועות המתחילים ב-ז' בתמוז, תשעת הימים המתחילים בראש חודש אב, השבוע שחל בו תשעה באב, ותשעה באב עצמו).

משבעה עשר בתמוז ממעטים בכל ענייני עונג ושמחה, אין מברכים ברכת 'שהחינו' (אם נזדמן פרי שלא היא מצוי אחרי ימי בין המצרים, מקילים וכדי לא להפסיד המצווה יכרך שהחינו, ומוטב לברך דוקא בשבת) אין קונים בגדים חדשים (למעט בגדים שאינם חשובים), נמנעים מדברי זמזום, מחולות וריקודים. האשכנזים אינם נושאים נשים ואינם מסתפרים מ"ז בתמוז ועוד.

חמישה דברים אירעו את אבותינו ב"ז בתמוז שגרמו לקביעת הצום בתאריך זה:

נשתברו לוחות הברית הראשונות – ביום ט"ז בתמוז חטאו עם ישראל בעגל הזהב ולמחרת ירד משה מהר סיני ושיבר אות לוחות הברית.

בוטל קורבן התמיד – בכל יום ויום היו מקריבים בבית המקדש שני כבשים, אחד בבוקר ואחד בערב. גם בזמן המצור על ירושלים היו הכהנים מקריבים, אולם בשבעה עשר בתמוז נבקעו חומות הר הבית וגם הכהנים נקראו להילחם ולא היה מי שיקריב את התמיד.

הובקעה העיר – נפרצו חומות ירושלים בזמן המצור – באותו יום ממש שבו בוטל קורבן התמיד, וחיללי טיטוס הרומי המשיכו במלחמתם עד שנכנסו לבית המקדש בתשעה באב.

נשרף ספר תורה על ידי אפוסטמוס – הדבר היה בתקופת שלטון הרומאים בארץ (בזמן בית המקדש השני). אין מקור ברור לתקופה המדויקת אך מעריכים כי הדבר היה כשש עשרה שנים לפני המרד הגדול ברומאים, בעת שלטונו של הנציב הרומי קומנוס. באותה תקופה התגרו חייליו ביהודים ובקדשי ישראל.

הועמד צלם בהיכל – אין דעה חד משמעית לשאלה מי העמיד את הצלם. בתלמוד הירושלמי נאמר: "מאן דאמר הועמד צלמו של מנשה מאן דאמר העמיד צלמו של אפוסטמוס". כלומר, יש המייחסים את העמידת הצלם בהיכל ע"י אותו אפוסטמוס באותו יום, ויש המייחסים זאת לצלם שעשה מנשה המלך והעמידו בהיכל.

בזמן שבין חורבן הבית הראשון לבניין הבית השני חלה התענית ביום ט' בתמוז. עם בניין הבית השני הפכה התענית ליום שמחה. לאחר חורבן הבית השני, ומכיון שבחורבן זה נפרצו חומות ירושלים בשבעה עשר בחודש, נקבעה התענית לאותו היום.

'עננו' וקריאת התורה בתענית

בתענית ציבור, בחזרת התפילה בשחרית ובמנחה קובע ש"ץ ברכה נוספת בין 'גואל ישראל' ל'רפאנו' – 'עננו וחיותם בברכה 'העונה (לעמו ישראל) בעת צרה'. יחיד אומרה בברכת "שומע תפילה" – בני ספרד בשחרית ומנחה, ובני אשכנז רק במנחה. (שולחן ערוך תקסו, א ובמשנה ברורה). יחיד אומר עננו אפילו אם הוא מתפלל ביחידות, אלא אם כן הוא אינו מתענה (שולחן ערוך ורמ"א תקסה, ובמשנה ברורה). יש אומרים שגם מי שאינו מתענה יאמר עננו אבל במקום לומר "ביום צום תעניתנו" יאמר: "ביום התענית הזה".

מוציאים ספר תורה בשחרית ובמנחה וקוראים לשלושה עולים 'יחל', והאשכנזים מפטירים במנחה 'דרשו ה' בהמצא'.

ברכת 'העונה בעת צרה' וקריאת התורה בתענית ציבור נתקנה לציבור של מתענים דווקא (ביאור הלכה ס' תקסה ד"ה 'שאי אפשר'). דהיינו, ש"ץ קובע ברכה זו לעצמה, וכן קוראים בתורה, דווקא כשיש עשרה מתענים (שולחן ערוך תקסו, ג, וכף החיים) אבל כשאין עשרה מתענים אין ש"ץ קובע ברכה לעצמה ואין קוראים בתורה. לבני אשכנז – די בשבעה מתענים (משנה ברורה שם) אבל ש"ץ אומר 'עננו', כשאין מנין כאמור, בברכת 'שומע תפילה' בלי חתימת הברכה (משנה ברורה תקסו, ג).

מי שאינו מתענה, לא ישמש ש"ץ, התחיל כבר בתפילה או כשאין ש"ץ אלא מי שאינו מתענה, הריהו אומר 'עננו' ב'שומע תפילה' בלי חתימת הברכה, אך אינו אומר 'ביום צום תעניתנו', אלא 'ביום צום התענית הזה' (שולחן ערוך תקסו, ה ומשנה ברורה יח). כך גם לגבי הקורא בתורה. אם לא נמצא קורא מתענה, ויש מנין מתענים, כנ"ל – יקרא מי שאינו צם. לענין הוצאת הספר והגבהתו, אין מניעה לכבד גם מי שאינו מתענה (כף החיים תקסו, מח).

נוהגים, לפני השקיעה, שכהנים נושאים כפיהם. מי שאינו צם לא ישא כפיו ויצא החוצה.

שכח לומר 'עננו'

יחיד ששכח: אם סיים ברוך אתה... שומע תפילה – ממשיך בתפילתו (שולחן ערוך תקסה, ב ומשנה ברורה רצז, ז. בשולחן ערוך שם ד פסק: "ואפילו טרם פתח בברכה שלאחריה") ואומר 'עננו' באלקי נצור לפני יהוה לרצון (שולחן ערוך שם וברמ"א), מבלי לחתום שומע תפילה. נזכר לאחר סיום תפילתו – אינו חוזר.

שץ ששכח: אם נזכר לפני שחתם ברוך אתה... רופא חולי – אומר עננו וחוזר לתחילת רפאנו. חתם רופא חולי... לא חוזר אלא ממשיך בתפילה ואומר עננו בשומע תפילה. שכח גם שם – אינו חוזר (שולחן ערוך ורמ"א קיט, ד. משנה ברורה טז וביאור הלכה). יש מפורסיק ספרד שקבעו שבכל זאת יאמרנה לאחר חזרת השץ ויחתום ברוך... שומע תפילה...

בדרכך חיניי

"על כן יאמרו המשלים באו חשבון..."

"המשלים – אלו המשלים ביצרים, באו חשבון – בואו ונחשוב חשבוננו של עולם וכי" (בבא בתרא עח, ב)

מביא הילקוט לקח טוב בשם ה"חפץ חיים" את הסיפור על סוחר ששכר עגלון להובילו למקום מסוים והזהירו שישגיח היטב על סוסו שלא יסטה מן הדרך. העגלון נרדם תוך כדי נסיעה, הסוס סטה מן הדרך כדי לאכול עשבים בצידי הדרך, וכך התהפכה העגלה על יושיבה. כעס הסוחר על העגלון שלא השיגח על סוסו. הצטדק העגלון ואמר: "מכיר אני את סוסי כי משכיל הוא ומעולם לא עלה על דעתי כי ייטה מן הדרך הישרה". אמר לו הסוחר: "שוטה שכמותך, וכי שייך לומר על סוס שהוא משכיל? הרי בהמה הוא וכל זמן שהוא רואה דבר שמגרה אותו, מתגברת עליו התאוה והולך אחריה. לכן היה עליך להשיגח עליו!" הוא הדין, אומר ה"חפץ חיים" לגבי האדם. כיוון שהוא מורכב מנפש בהמית ונפש שכלית, חייב הוא להשיגח היטב בכל שעה ושעה על הנפש הבהמית שלו ולאחוז היטב במושכות לבל תשתלט עליו. הסחת דעת מועטה, ומיד עושה הנפש הבהמית את שלה, ולוכדת את הנפש השכלית ברשתה.

הנפש הבהמית של הנהג המצוי רוצה דבר אחד, להגיע מהר למחוז חפצה. אין ברצונה להתחשב בנהגים אחרים או בכללי הזהירות. הכוחות המובילים אותה הם כעס וחמדה. חובתה של הנפש השכלית של הנהג להנהיג את פעולותיה עם השכל ולא לתת לרגשות השליליים והבהמיים להשתלט עליו. על האדם לחשב תמיד את דרכו ולא להניח לנפש הבהמית לעשות כפי תאוותה, ויתקיים בו הכתוב "ושם דרך – אראנו בישע אלקים" (תהילים ו).

על משפט וכלכלה בפרשה

מנחם דסברג

הכלכלה בהלכה – פרשת בלק

"כדאי להיות יהודי" – אומר בלעם: כשכולם מרוויחים – אתה שותף ברווחים וכשרק אתה מרוויח – אין צורך שתתחלק ברווחיך עם אחרים. כך מסביר רש"י את ברכתו של בלעם "הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב" (ג,ט). בפועל, כשאדם נעשה שותף בעסק, הרי הוא מקבל את חלקו היחסי הן ברווחים והן בהפסדים שכן בעל מניות בעסק דינו במובנים מסוימים כשותף ובעלעל. אם כן – מה דינו של אדם שקנה מניות של חברה הפועלת בשבת? האם נחשב הדבר כאילו החברה שלו מחללת שבת?

יש לדון מהי הגדרתו של בעל מניות לענין שליטה בחברה. יש הסוברים שבעל מניות מוגדר כשותף בחברה ולכן רק כאשר מדובר בחברה שמהנהליה גויים וגם חלק מבעלי מניותיה הם כאלה – לא ניכר שמדובר בעסק של יהודי ולכן מותר. בנוסף, בעל המניות אינו נחשב כמסייע בידי עוברי עברה.

יש המחזשים, שחברה בע"מ מוגדרת כישות משפטית בפני עצמה, שלא ניתן לתבוע אישית את בעלי מניותיה, כשיש תביעה כנגד החברה (אלא במקרים קיצוניים). מכיון שכך, אין לבעל המניות אחריות אישית על פעילות החברה ולכן אינו מוגדר כבעליה במידה והיא עובדת בשבת.

דעה נוספת מחלקת בין בעל מניות שליטה בחברה לבין בעל מניות רגילות. לבעל מניות שליטה יש בעלות על העסק ולכן החברה שלו היא הפועלת בשבת, בניגוד לבעל מניות רגילות שאין לו כל יכולת להשפיע על ההחלטות בחברה ולכן לא ייחשב כבעליה. הרב משה פינשטיין פוסק אחרת וקובע שמותר אף לקנות את רוב מניותיה של חברה העובדת בשבת (כל עוד מנהליה ועובדיה הם גויים) מכיון שבעלות על מניות אינה מוגדרת כבעלות בפועל.

במקרה של חברה בניהול יהודי שגם עובדיה יהודים, יש לדון גם מצד מסייע בידי עוברי עברה.

יצוין כי כיום פועלות בשוק הישראלי מספר קרנות נאמנות שקבעו כמדיניותן, השקעה רק בחברות שאינן פועלות בשבת. (עפ"י תחומין כרך יב עמ' 405-403)

בשבעה עשר בתמוז

סיפור שריפת ספר התורה ע"י אפוסטמוס – הדבר היה בתקופת שלטון הרומאים בארץ (בזמן בית המקדש השני). את סיפור המעשה מספר יוספוס פלביוס בספרו: "קמה מבוכה חדשה בגלל מעשה שזו, כי בדרך המלך, על יד בית חורון התנפלו שודדים על כבודת סטפנוס, אחד מעבדי הקיסר (הרומי) ובזזו את כולה. קומנוס(הנציב הרומי) שלח את אנשי צבאו אל הכפרים הסמוכים למקום השוד וציווה לאסור את יושביהם היהודים ולהביאם אליו. כי מצא בהם עוון שלא רדפו אחר השודדים לתפסם. ואחד מאנשי הצבא תפס את ספר התורה הקדושה באחד הכפרים, וקרע אותו והשליכו אל האש". בתלמוד הירושלמי (תענית כג,ב) הובאו שתי דעות לגבי המקום שבו אירע הדבר: "רבי אחא אמר במעברתא דלוד, ורבנן אמרי במעברתא דטרולוסא". סיפורו של יוספוס פלביוס מתיישב לפחות עם "מעברתא דלוד", שבית חורון נמצאת במעבר שבין לוד לירושלים. אולם, יש הסבורים כי המעשה מתייחס לאנטיוכוס אפיפנוס שעליו ועל אנשיו מסופר: "וספרי התורה אשר מצאו, קרעו וישפרו באש".

החיים הדתיים בגטו וילנה המוסרות, המנהגים והתפילות, ועל כמה מבעיות המצפון שנתעוררו בגטו – במידה שראיתי את הדברים במו עיני, או שמעתיים מפי אחרים. רואה אני חשיבות היסטורית בכך, שעם רישום דברי ימי-השוואה לא ייעדר בהם תיעוד החיים הדתיים בימי האימים.

"יום הרבנים" – ערב שבעה עשר בתמוז (נדחה)

סח לי בשעתו הרב גוסטמאן, שהיה גר בשניפשיוק שבווילנה: המעשה היה ב-13 ביולי 1941, במוצאי שבת, ערב שבעה עשר בתמוז, שחל כנדחה בראשון בשבוע. בשנים עשרה בלילה התקרבה מכונית לחצר; מתוכה יצאו 3 גרמנים וליטאי אחד. התחילו הגרמנים מכים אותו על ראשו. למה תכוני? – שאל. – יען כי רב הנך; בבית קם שאון; עלה בידו להיחלץ מידיהם, לברוח לחצר ולהסתתר שם בין שיחי תפוחי-האדמה הצפופים. למחרת נודע לו, כי בו ביום עברו הגרמנים ורשימה בידם, על פני דירתותיהם של כל הרבנים בעיר, מדירה לדירה, וכל מי שנמצא בביתו נלקח אתם.

"יום הרבנים" – כך נקרא היום ההוא אחר-כך. מהר קבעו יהודי וילנה, שימי חג יהודיים משמשים לגרמנים ימי פורעניות ליהודים.

"יום הרבנים" חל בשבעה עשר בתמוז. בתשעה באב אותה שנה נאסרה ליהודי וילנה ההליכה במדרכות.

בראש השנה תש"ב נורו כ-4000 יהודים מן העיירות הסמוכות לווילנה: ויליקה החדשה, טורגל, רוקון, וכן במחנות-הכבל בסביבות וילנה: קנה, שומסק, קומארובה.

ביום הכיפורים תש"ב בוצעה בווילנה "פעולת יום כיפור" (מגטו מס' 1 הוצאו למוות 2200 יהודים, ומגטו מס' 2 – 1700 יהודים). בימי ערב סוכות הוצאו מגטו מס' 2 – 2000 יהודים.

באסרו חג של סוכות הוצאו מן הגטו מס' 2 – 3000 יהודים. בימי חנוכה האחרונים הוצאו למוות 400 איש ("האקציה של התעודות הוורודות").

התאמה זו בין ימי-חג יהודיים ובין ימי-פורעניות – קבעו בימי השואה גם בגיטאות רבים אחרים. כנראה היה בזה משהו מתוכנן ע"י הנאצים. ד"ר מ. דבורז'צקי. סיני מ"ז, תש"כ